

ΓΝΩΜΗ

ΓΙΑ ΤΑ ΕΚΑΤΟ ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ

ΤΗΣ ΜΑΡΙΑΣ ΛΑΜΠΑΔΑΡΙΔΟΥ ΠΟΘΟΥ

*Σήμαντρο της Αγια-Σοφιάς
Κομμάτι κομμάτι να λύσεις τη σιωπή
Και ξανά την Ανάσταση να ηχήσουν
Οι καιροί νέοι
Μια γαλάζια δόξα να βλαστήσει
Πάνω στον θρήνο των ερειπίων*

*Από τούτη τη μελλούμενη δόξα σου
Από τούτη τη λάμψη της αστραπής
Γεννήθηκα
Γι' αυτό κι η φωνή μου
Λυμένο σήμαντρο
Που κλαίει ακόμα.*

Μάιος, 1988

«**Ο**σα ούτε είδομεν ούτ' ελάβομεν, ταύτα φέρομεν» είπε ο Ηράκλειτος. Η γη της Μικρασίας δεν είναι μόνον η πατρίδα των προσφύγων, η πατρίδα του από αιώνων Ελληνισμού, αλλά και των μεγάλων οραματιστών της Ιωνίας. Στη γη εκείνη γεννήθηκαν τα μεγάλα υπερβατικά οράματα των Ιώνων φιλοσόφων, που μέχρι σήμερα και για πάντα θα καταυγάζουν την πνευματική μοίρα του κόσμου. Είναι το βάθος του χρόνου, το βάθος και η Αρχή της ελληνικής σκέψης. Και με αυτή την έννοια, δεν είναι μόνον η πηγή και η ρίζα, δεν είναι μόνον ο πόνος και το αίμα του πόνου. Είναι η πιο βαθιά ουσία του

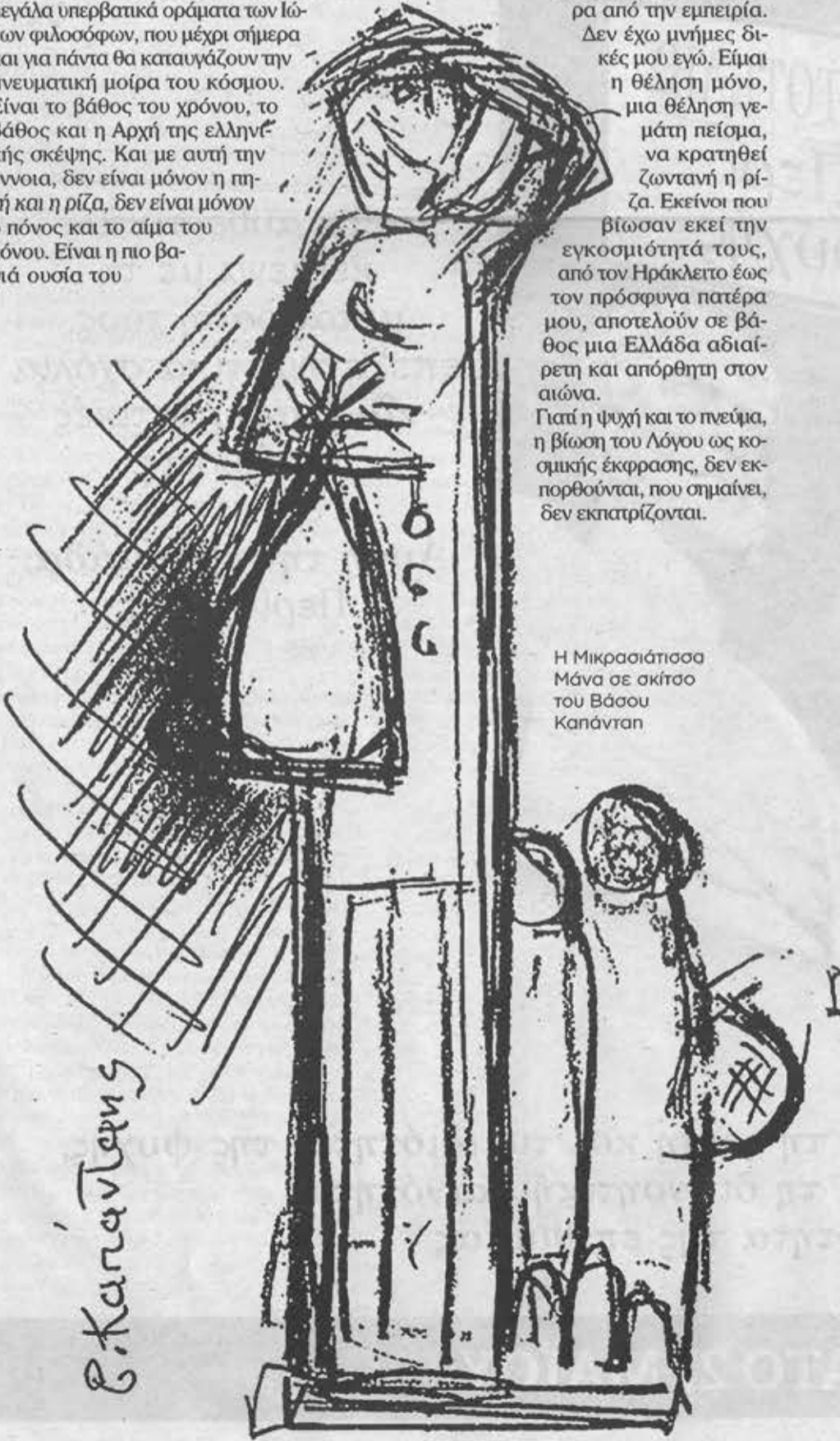
πνεύματος που παραμένει στον αιώνα Ελληνικό. Η δουλεία και η άλωση, η συντριβή και ο εκπατρισμός, έχουν συντελεστεί στον εξωτερικό συμβατικό χρόνο. Όμως αυτό δεν αναιρεί ούτε οπιθαμή ελληνικότητας από το πνευματικό και υπαρξιακό της βάθος. Κάποτε έγραφα:

*Πατρίδα που χώρεσες σ' ένα εικόνισμα
Ποτέ χαμένη
Αλύτρωτη μόνο
Σε βρίσκω κάτω από την εφημερότά μου
Γεμάτη ρωγμές που σκίζουν τον ύπνο μου
Να αναβλύσει το αίμα.*

Ανήκω στη δεύτερη γενιά των ξεριζωμένων. Παιδί των προσφύγων, βίωσα τη μνήμη του αίματος. Και όταν έφυγε ο πατέρας, έγραφα ένα μικρό βιβλίο «Σπίτι μου της Μικρασίας». Είναι μια αναφορά στο Σπίτι-Σύμβολο της Μικρασίας, που αναδύεται φλεγόμενο από τα βήθη του Ιωνικού χρόνου, για να με φέρει στην ίδια παράλληλο με τους αιώνες ζωής του. Ενας λόγος πέρα από την εμπειρία.

Δεν έχω μνήμες δικές μου εγώ. Είμαι η θέληση μόνο, μια θέληση γεμάτη πείσμα, να κρατηθεί ζωντανή η ρίζα. Εκείνοι που βίωσαν εκεί την εγκοσμιότητά τους, από τον Ηράκλειτο έως τον πρόσφυγα πατέρα μου, αποτελούν σε βάθος μια Ελλάδα αδιαίρετη και απόρθητη στον αιώνα. Γιατί η ψυχή και το πνεύμα, η βίωση του Λόγου ως κοσμικής έκφρασης, δεν εκπορθούνται, που σημαίνει, δεν εκπατρίζονται.

Η Μικρασιάτισσα Μάνα σε σκίτσο του Βάσου Καπάνταν

Σπίτι μου της Μικρασίας

Δεν έχω από σένα παρά τη Γη, όπου κοιμάται ο πατέρας μου. Η πορεία της ζωής του ολοκληρή δεν ήταν παρά μια επιστροφή του στη γη σου.

Δεν ξέρω από σένα παρά τις μνήμες του, μέσα από έναν ήλιο κάθετο πάνω στην πέτρα σου. Πληγή βαθιά κι αγιάτρευτη, όπου παλιρροεί ο χρόνος στις πηγές σου, Σπίτι της Μικρασίας. Μέσα από τούτη την πληγή της μνήμης, μέσα από τούτη την παλιρροή γεννήθηκα.

«Τρεις ή έξι χιλιάδες χρόνια»

Δεν συναντηθήκαμε παρά μόνο ανάστροφα, μέσα στην παλινδρομη ροή του χρόνου. Στο τραύμα της αλλοτρίωσής σου. Και τώρα τουρκοχώρι, τώρα τουρκοσπίτι. Οι πέτρες σου πονούν μέσα μου από τα ξένα δάχτυλα που σ' αγγίζουν. Κι ο ήλιος σου στεγνώνει τα δάκρυα των ξενιτεμένων. Ο πατέρας έφυγε χωρίς να σε ιδεί ποτέ ξανά.

Δεν ξέρω από σένα παρά τις μνήμες του, μέσα από έναν ήλιο κάθετο πάνω στην πέτρα σου. Πληγή βαθιά κι αγιάτρευτη, όπου παλιρροεί ο χρόνος στις πηγές σου, Σπίτι της Μικρασίας. Μέσα από τούτη την πληγή της μνήμης, μέσα από τούτη την παλιρροή γεννήθηκα

Κάποτε γίνεσαι μικρή λευκή εκκλισιά που σε κρεμώ στη σκέψη μου και ο κόσμος ευωδιάζει θυμιάμα αγρυπνίας. Είσαι η ιστορία μου εσύ, γραμμένη από τους κόμβους του αίματος που στάλαξαν απάνω σου οι αιώνες μου

Και τώρα εγώ γυρίζω σε εσένα. Επιστρέφω μαζί του. Με θέλγει η δύναμη του θρήνου σου. Ετρεξες πίσω τους, μα δεν σε είδαν. Τους φώναξες φλεγόμενο από τον πόνο και τον πόθο να τους φτάσεις, μα δεν σε άκουσαν. Και ήρθες σε εμένα. Κύλησες μέσα στις μέρες μου. Χρόνια τυραννάς τη σκέψη μου. Ζητάς να υπάρξεις από τον λόγο μου. Ακούω τη φωνή σου μέσα στον ύπνο μου, φωνή της πέτρας. Απάνω της εγχαράχτηκαν αιώνες Ελλάδα. Είσαι από το υλικό εσύ που «διεκόσμησε το χάος» (Εμπεδοκλής). Είσαι «ο νους που κινεί» (Αναξαγόρας) εσύ. Είσαι η ύλη που «γίνεται» με τον λόγο μου. Ετσι μπορώ και σε συναντώ. «Γιατί γνωρίσαμε τη μοίρα μας / στριφογυρίζοντας μέσα σε σπασμένες πέτρες / τρεις ή / έξι χιλιάδες χρόνια...» είπε ο ποιητής (Σεφέρης). Όμως εγώ σε βρίσκω στα όνειρά μου που το υλικό τους χρονολογείται από τρεις ή έξι χιλιάδες χρόνια. Σε βρίσκω στα βήθη της μνήμης της πριν από εμένα, όπου εισχωρώ μαγνητικά και αναπόδεικτα. Εσύ ιστορείς και εγώ γράφω.

«Όσο σκοτεινός και αν είναι ο κόσμος...» είπε ο Νίτσε, «...αρκεί ένα κομμάτι ελληνικής σκέψης για να φωτιστεί!». Και σίγουρα εννοούσε τη σκέψη που γεννήθηκε εκεί, στα χώματά σου, γιατί είπε ακόμα: «Όσο ο κόσμος θα έχει ανάγκη από την αλήθεια, θα έχει ανάγκη από τον Ηράκλειτο».

Και τώρα οι δυο μας, Σπίτι της Μικρασίας

Εγώ από σάρκα κι εσύ από πέτρα. Γη που μιλά. Και γη που σιωπώνει. Κοσμικές ύλες και οι δύο. Κοσμικά μόρια ανεξερεύνητης Αρχής. Μαγνητικές ουσίες από την ίδια νύχτα του πόνου. Η δική μου φθαρτή εγκοσμιότητα. Η δική σου αϊδία. Είσαι η αϊδιότητα του κόσμου εσύ. Η πρώτη μου αρχετυπική κατοικία. Δεν σε είδα ποτέ. Δεν θέλω. Για να μη σε χάσω. Σε προτιμώ έξω από τη διαίρεση. Εξω από το αίμα. Κάποτε γίνεσαι μικρή λευκή εκκλισιά που σε κρεμώ στη σκέψη μου και ο κόσμος ευωδιάζει θυμιάμα αγρυπνίας. Είσαι η ιστορία μου εσύ, γραμμένη από τους κόμβους του αίματος που στάλαξαν απάνω σου οι αιώνες μου.

Σμύρνη, Πέργαμος, Μαρμαρονήσι, Πραστειό, Τένεδος

Το καράβι με τους πρόσφυγες χάθηκε μέσα στη νύχτα του πόνου. Και ο χρόνος δεν ξαναγεννήθηκε ποτέ από την τέφρα του. Σε κρεμώ στη σκέψη μου, μικρή λευκή εκκλισιά, κι ανεβαίνω ένα ένα τα σκαλοπάτια σου. Κύλησα τόσο βαθιά μέσα σου, εκεί όπου ο χρόνος αναιρεί τη διάρκειά του. Και βαδίζω στις ασημένιες αμμουδιές σου περιπλανώμενη, μεταμορφωτική, να βρω το νόημα των λόγων σου: «Ο θεός ημέρη ευφρόνη!» (Ηράκλειτος).

Πατρίδα ανεξερεύνητης αρχής Σε κουβαλώ αναδύομενη στα εφήμερα τοπία μου Να απομαγνητίζεις την κραυγή Να ορθρίζεις αίμα Κύλησες στον δικό μου καιρό Εκεί όπου παλιρροεί καθημαγμένη η μνήμη Και ρόδο η άβυσσος βλάστησε εντός μου Αναδύομενη η ζωή μου Από τα χώματά που κοιμούνται Στη ρίζα μου

Η κυρία Μαρία Λαμπαδαρίδου Πόθου είναι συγγραφέας. Το βιβλίο της «Σπίτι μου της Μικρασίας»